

SZERKESZTŐI IRODA
és kiadóhivatal: Püsp. Lyc.
nyomda. Küldemények ide
intézendők.
Megjelenik a lap minden
szombán.

GYULAFEHÉRVÁR

ELŐFIZETÉSI DÍJAK:
Egész évre 4 frt. Fél évre 2
frt. Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 8 kr.
Hirdetési díjak: Egy négyzet
centim. tér ára 4 kr. Helygille-
tek minden hirdetés után 30 kr.
Nyilatkozó sora 25 kr.

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Szegények ügye.

Gyulafehérvár, 1891. November 17.

Évről-évre megújul azon eszme, miszerint a szenvedő emberiség sorsán enyhíteni törekedünk.

Érző szív indítványa, buzgalma és törekvése vezet vissza mindig ez eszmére, s valóban csak örülnünk lehet azon, hogy nőink között egyhangu törekvése találunk e tekintetben.

Minden városnak, vidéknek meg vannak a maga szegényei, nyomorultjai, kik az idők viszonyaitól küzdeni képtelenek, a nélkül, hogy mások könyörületére ne szoruljanak, és felette dicső tett az, a midőn egy és más jobb sorsban részesült ezek elősegítésére, megélhetésére csekély fillérek összetételét eszközözi azon polgároknál, kik adományukat megérezni ugy sem fogják, s kik csekély hozzájárulásokkal magukat vagyonuktól, illetve jövedelmüktől oly arányban, hogy azt megérezzék, megfosztani nem fogják.

A társadalom rendje követeli azt, hogy egyes elhagyottak segítve legyenek.

A város, a vidék büszkesége az, hogy szegényei idegen könyöradományra nem szorulnak, hanem ellátást nyernek otthon szülő helyükön.

A szegények nyugalma az, miszerint tudják, meg vannak győződve arról, hogy ott a hol szükségük van, fedezést nyernek saját otthonuk előkelő polgárainak összegyűjtött filléreiből.

Talán ezeknek is könnyebben jön a köszönetet itt, mint az Isten fizessét idegenbe elmondani.

Nekünk pedig hasonlóan kedvünk telik abba, ha saját szegényeink enyhítésére valamit teszünk, mert tudjuk, hogy jó példánkat mások is követni fogják s lassanként az emberi társadalom

meghozza azt, a mit a törvény nem korlátozott, hogy minden község saját kebelében fog e bajon segíteni, a minnek be kell következni azon okból is, mert ily alakban a törvényes igazság szerint is minden község oda lesz utalva, hogy saját terheit saját maga fedezze.

Ez ideig ritkán tettek kísérletek ez irányban társadalmi téren segíteni, de most, ha az évről évre megújuló tények gyakorlat által szentesítve lesznek, mintegy törvényerőre emelkednek, azon esetre, minden község hivatkozva már teljesített és folyton uzusban lévő kötelességeire a koldusoktól, kiknek eljárása és folytonos alkalmatlankodása nemcsak nagy adót, de igen sokszors ok kellemetlenséget okoz egyeseknek, megszabadulunk.

Majd minden város kebelében feltalálható az ugynevezett szegények pénztára, de ez rendszerint oly helyzetben van, miszerint nem képes abból a hatóság a városi szegényeket ellátásban részesíteni ezek túlsúlya miatt, — elmondhatni, hogy a pénztár magával hordja azon czélnak nevét, melyre rendeltetése irányul.

Gyulafehérvár város ezen kívül még jól berendezett szegények házával bir, hol a benn lakók ellátásban részesülnek, fűtéssel, szállással látatnak el, de itt is a fenn érintett alapnemelégéséges arra, hogy egy ily lakosságu városban lévő szegények összeségét befogadni és ellátni képes legyen, okvetlen következik tehát, hogy azok, kik munkaképtelenségük miatt nem tudnak maguk eltartásáról kellőleg gondoskodni, a társadalom útján segélyeztessenek arra, miként a legszükségesebb ruhaszerekkel elláthassák magukat.

De a mint fennebb jeleztem, ha bár az első feladat ez, e törekvéssel többre haladunk, mert lassanként a társadalom szorítja magából mindazon rosszat ki, melyet eddig megfékezni nem lehetett.

Rendőrségünk feladata közé tartozik ugyan a koldulásnak megszorítása, de vajmi keveset törődik ezzel az, mert naponta tapasztaljuk, hogy oly egyének kéregetnek, kiknek a munka bizony elférne vállukon, kik tehát munkaképesek lévén, ennek kikérülésével könnyebb módon akarják magukat fenntartani.

Egyik arra hivatkozik, hogy színész, szépen leborotvált arccal állit be, másika, hogy mester ember, munkát nem képes kapni, harmadik, hogy állását vesztett irnok stb. mind oly czimek, melyek összetételbe igen sokan elférnek; — s ha igen soknak csak a koldulás lenne czéljok, az még hagyján, azonban találta-nak olyanok, kik a házi népre reá törnek — vagy lopnak, — s nem ritkán kémlelődnek, előre kiszemelik maguknak azon tárgyat, melyet elsajátítani, eleseni akarnak, — elmondhatjuk, miként a gazdának kétszeresen kell ébernek lenni, azért, hogy vagyonaiba ily czellengők által ne károsíttassék.

De előfordul a zugolódás is, egy ily hausiernek egy krajczár nem adomány, zugolódik, többet követel, nagyon természetes indokból, mert Ádámról mindnyájunk atyánkfia. —

S ha mindezeket az illető rendőrségnél feljelentik, ennek nincs ideje arra, hogy a még házaló koldust elfogassa, elkísértesse, mert ezenkívül is elég dolga van ott örködni, hol a folytonos rend existál.

A midőn tehát olynemű mozgalom indul meg, hogy a társadalmi rend állitassék helyre, bárminő irányzata legyen e mozgalomnak, ezzel magunknak használunk nemcsak, de a törvényes rendet mi magunk törekszünk megtartani.

Nem vitathatjuk el azt, miszerint a szegények felsegélyezésére gyűjtendő könyöradomány körüli indítvány megtétele, a határozat fogantatása kizárólag nőink érdeme, nem pedig azért,

TÁRCZA.

Megsiratom . . .

Ősszel hull a hervadt levél
A fáról,
Ősszel váltam én is meg a
Rózsámtól.
Én váltam meg, ő elhagyott
Engemet;
Megsiratom minden ősszel
A lehulló levelet!
Csendesesen járn, álmából ne
Ébredj fel,
Bánatos szív oh! ilyen bus
Énekekkel,
A szendergő álmát alvó
Természet
Nem hallgat rád, nem is érti
Bánatos bus szívedet!
Ujra zöld lesz, ruhát ölt még
Tavasza,
Én is leszek oh! vigabb még
Valaha!
Ha a bánat fergetege
Keblemben
Megszűn dulni s ujra derül
Ez a bus szív öröme!

H. Szántó István.

Látogatás a pápánál.

(Eredeti levelek.)

V.

Róma, 1891. okt. 2-án.

Mig a nagyszerű, főséges és imposans Péter inkább az értelmet ejti bámulatba: a katakombák csendes üregei a szív elfogultságát töltik el.

A keskeny hosszú folyosók, az emeletes sírok — a szenvedések iszonyu emléke szemléletére bizonyos vallásos félelem vett erőt lelkünkön. De csakhamar ez első benyomást — látva azokat az élénk, tude, vidámság és megelégedést eléggé kifejező képeket, melyek csak lelkesíteni, a szenvedélyek és csapások viselésére erőnköt villanyozni tudták, — bizonyos tűz váltotta föl.

Nagyon ügyesen rendezte be földalatti útunkat kaulaunk. Lelkes énekek között processio alakjában vonultunk egyik kápolnától a másikig; valóban az első hős keresztények között éreztük magunkat! Szívemnek oly jól esett, hogy ott, hol az igazi szív annyi ezer szózata hangzott el, mi is magyarok lelkesülhetünk. Azt hiszem, hogy az ök kiontott piros vérök visszfénye lehetett az az arcunkon átfutó pir, a mely mintegy éreztette, hogy tán nem tudunk oly erősek, oly hősök lenni, mint az itt pihenők voltak.

Utunkat visszafelé vettük. Szébbnél szébb templomokat, melyek régiségök, fényök által napokig képesek volnának lebilincselni, tekintettünk meg.

Időnk vége felé járt; a legkisebb percz is drága volt, okosan akartunk tehát vele gazdálkodni. Kocsira kapva jártunk, hogy kitűzött célunkat annál inkább megvalósíthassuk.

Csak perczeket szánhattunk most már mindent. Többek között útunkba esett az impozáns sz. Pál bazilikája, hol annyi kárt tett a robbanás. IX. Pius sirja sz. Lőrinc templomában s a híres római temető.

Délelőtt 11 óra lehetett, midőn a „Forum Romanum“ romjai között — mint hajdan a fiatal togatusok — jártunk alá s fel. Még teljesen ép a Capitolium, honnan Cicero Catilina ellen hatalmas beszédeit dörgette le. Szomszédságában van a mamertini sz. Péter börtöne, honnan csodálatos módon megszabadult.

Épen 12 ót mutat a sz. Háromság templomának tornyán az óra, midőn vendéglőhöz értünk, a honnan eljövételünkig ki sem mozdultunk. Egy pár igaz megpróbálta, de az árát meg is fizette, mert az a csöcselék, mely egy pillanat alatt verődött össze, úgy megtapogatta őket, hogy szegények önmagukon kívül, a nélkül, hogy tudták volna hová, egy kereskedésbe futottak menekülés végett. Épen szobatársom, egy kassai klerikus volt az, ki csak azon czim alatt menekülhetett, hogy ezzel Olaszország úgy sem megy többre.

Egész délutánunk veszett el. Rémitöbbször rémitöbbször hírek jöttek; az utcákon néptömegnél mást nem lehetett látni iszonyú sivitással „le a disznó zarándokkoka!“ vonult tova.

Estve jönni kellett, kijönni a vendéglőből nem volt szabad, a vonat közlekedése betiltatott s mi formaliter kezdünk zugolódni. Resteltük a dolgot is; saját költségen ott maradni, a nagy uraságból kicseppenni; 7—8 lelékről leszállani; fagyalt s tésztafőzöt lemondani — szóval az idealizmus ellen a prózai realizmus lépett elő, mi mellett még az út előre sejtethető borzalmai is harcoltak.

Még 2 óra volt hátra, midőn a mehetésre az olasz gracia folytán az engedélyt megkaptuk, még, hogy gondos kezeit jobban megmutassa, katonai fedezetet is adott. Oh! te olasz kormány! mennyire lekötöztél bennünket! A társas kocsiban, mint megannyi szelid bárány, tettük össze fejünket, hogy így ha jönne is vagy egy bucsút intő hajtás (kőhajtás), legalább fejünket ne érje. Így távoztunk az örök városból, hová a mily nagy örömmel siettünk, ép oly nagy félelemmel és levertséggel távoztunk.

mert ők azok, a kik először látták be azt, hogy ez irányban tenni szükséges — s így azt sem vitathatjuk el tőlük, hogy ha a társadalom e kezdeményezést jól felfogott érdekei szempontjából istápolni fogja, a bekövetkező eredmény szintén az ő érdemüknek tudható be. Részünkre e tekintetbe csak a kivétel tartható fenn. Ugyanazért a vöröskereszt egyet választmányának e hó 15-én megtartott választmányi ülésében kelt azon határozatát, hogy a már állandólag kiküldött női választmány a múlt évi működéshez képest gyűjtést eszközöljön a szegények részére, üdvözljük és olybá tekintjük, mely minden évbeni ismétlődése által társadalmunkat egy igen terhes és veszélyes elemről fogja megszabadítani. —

Rabbi installáció.

A mint ezt a múlt heti számunkban jeleztük, a helybeli izr. hitközség által választott főrabbi f. h. 12. elfoglalta új állomását.

Az aradi vonat megérkezése előtt a helyi vasúti állomás peronját megtöltte a hitközség által kiküldött számos deputatio tagjai, — fél órai késés után berobogott a vonat és az első a várt lelkész volt, ki a vagonból elhagyta. A küldöttség hangos éljenzéssel fogadta a jövevényt, ki mindegyiknek kezét nyújtott és pyajas arccal üdvözölte a deputatio küldöttségét, mialatt az izr. négyzet elnöke Jonas Adolfné 6 Nagysága a rabbi feleségét és családját fogadta.

A kocsik hosszú sora, mely most az érkezőt a városba kísérte, mutatta, hogy az izr. hitközség legnagyobb része csatlakozott a küldöttséghez.

A hitközségi tanácssterembe érve, mely utóbbi egy pár perc alatt zsúfolásig megtelt, Dr. Náthán Bernát üdvözölte a hitközség nevében. — Mély csendben hangzottak a szóoló lelkes szavai, midőn bámulatos ékesszólással körvonalozta a rabbi széles hatáskörét, mely munkásságának, tudományának és erélyének nyílik. Számtalanszor lelkes éljenzés szakította félbe a szónokot — és midőn a szokásos: Salem Aléhem (béke legyen veled) szavakkal végezte ép oly szép mint hatásos beszédét, a sokaság ismét harsogó éljenzésekbe tört ki, mely percekig tartott. — Ezen remek beszéd hallatára akarattal azon bibliai kérdés tódult ajkainkra:

Hát Saul is a proféták közé tartozik-e?

A beállott csend után, a főrabbi meglátottan telt rövid, de velős szóval, mondván, hogy minden erővel, teljes akarral oda lesz irányítva törekvése, hogy a benne minden oldalról fektetett várakozásoknak feleljen meg, és reméli, hogy Isten segédelmével eszikerülend is.

Miután még a község jegyzője a főrabbinak a hitközséggel kötött szerződést ünnepélyesen átnyújtá, a lelkes új lakásába atvezették, a hol családjá már új hajlékot nyert.

Délután 1/4 órakor meggyűlt a nagy régi templom városunk értelmiségével. Ott láttuk a várparancsnokságot, a város tisztviselőit a polgármesterrel élén, a helybeli püspökség képviselőit számos főpapot és a főgymn. tanári karának egynehány tagját. Rövid, de igen hatásos isteni tisztelet után a főrabbi kezdte székfoglaló szónoklatát magyar nyelven.

Most rajta volt a sor körvonalozni azon hatáskört, melynek erejét akarja szentelni — mialatt oly szép és magasztos eszméket fejtett ki, hogy beszéde egész remekműnek nevezhető.

Azon tény, hogy izr. lelkészünk, ki mint már említettük, 20 évi tartózkodása Németországban, egy pár hóval ezelőtt a magyar nyelvet egyáltalán nem bírta, most ezen nagyszabású egy órnyi beszédet tartott — ezen tény, mondom, már magában is — nagy erkölcsi győzelem, mely beható eredményekre következtethet az izr. hitközségi intézmények felvirágoztatására. — És milyen szilárd jellemű férfi az, ki életének legnagyobb részét más nemzetnél töltötte — annak szokásaival, nyelvvel megbarátkozott, hazájához mégis hű maradt — és a neki tett fényes ajánlatokat külföldi állásra — visszautasítja — csak azért, hogy szerett hazájában maradhasson. — Olyan férfutól az izr. hitközség csak jót várhat.

Szemelvények Gyulafehérvár város történelméből.

(Folyt.)

A semita régiók közelében fekvő, s a semitismus mint hellenismus által áthatott Ciprust a Cohors III Cypria Civium Romanorum képviseli.

A harmadik világrész Afrika sem maradt érintet-

lentül, a caesarok kormánya jelentékeny számu telepesterendeltetett Daciába, egyfelől békés polgári foglalkozására, de másfelől igénybe véve helyőrségi szolgálatra is az afrikai csapatokat. Antonius Piusnak 145—161 közt kelt honesta missiojában a Cohors II Hispanorum Scutata Cyrenaica veteranjai mentetnek föl. Ezek valószínűleg hellenisált berberék, mert Cyrenet majdnem egészen áthatotta a görögység. A hispán elnevezéshez valószínűleg úgy jutott a csapat, hogy legénységéből több emberöltön át ott állomásozott spanyol cohors keretébe osztatott be. — A scutata melléknév csak megkülönböztetés, melyet a spanyolok által nem használt, de a görögök és rómaiaknál közkeletű nagy pajzsaik révén kaptak.

Afrikának a Syntisek által elválasztott nyugoti része nem tartozik a nyugoti sphaerába. — Itt a p. oeniciek — a carthagoiak telepedtek meg. Erős intenzív civilizációjuk ugyanazon jelenségeket provocalja, melyeket a hellenismus különösen Syriában.

A nép előkelői, a birtokos, a kereskedő osztály semita lesz, míg a nagytömeg megtartja eredeti nyelvét, írásjegyeit, nemzetiségét. És midőn a rómaiak meghódítják Afrikát, a semitismus helyére a latinság lép, s a phoeniciai városi rendszert az itáliai municipális kormányzat váltja föl, de a romanizálás nem haladt többre, legalább a második században nem, mint egykor a phoenicimusnál. Numidia a két Mauretania megtartá faji jellegét. Berberék valának tehát ama veteránok is, kik Hadrián által a Cohors II. Numidarumból boesátatnak el. Berberék a Vexillatio Mauretianorum Caesariensum lovasai is, kik Miciában állomásoztak, de a kiknek fészke Tisbiscum (Zsuppa) vidéke lehetett, hol oly tömegesen vannak, hogy területükön egész alá ujonczozható, s oly szívósan megtartják helyi reminiscutiákat, hogy átrendeltetvén Afrikába még ott is használják elhagyott második hazájukban fekvő szülővárosuknak nevét.

Eleiket kétségtelenül Traján telepitte Daciába, elvonandó legalább egy contingens a jóformán évről-évre megújuló hispania-betörésektől s eredetileg talán ama Lucius Quietus maur seik lovasai valának, ki Trajánnak oly váratlanul jött segélyére a dák háboruban.

„A maurok — írja Strabo — áldott országban laknak, s mégis legnagyobb részt megmaradnak nomád életmódjuk mellett. És dacára ennek, csinostják magukat, hajuk, szakálluk göndörítése által s nyírják körmeiket. — Ritkán történik, hogy a járókelők megérintsék egymást, nehogy hajdizsókba kár essék. Leginkább lovon harcolnak vető lándzsákkal s nyergeletlen ménjeiket kötőfékkel kormányozzák. — Viselnek kardot is. . . Apró, gyors és engedelmes lovaik vannak, úgy hogy csak vesszővel igazítják azokat. Nyaklójuk gyapjából vagy szőrből készült, és erre van erősítve a kantár. Némelyek vezetés nélkül is engedelmessé válnak, mint a kutyaik. Apró borpajzsok vannak, rövid széles éltű lándzsáik; alsó ruhának átkötetlen; széles szegélyű tunicát viselnek, felül pedig és mellpánczéllal áthatórt.”

Epen ilyeneknek látjuk őket Traján oszlopán is. Vajjon milyen szinképet mutatott e nép conglomeratuma? A latin nyelvét? Aligha! Pedig sokan, nagyon sokan vannak az idealisták, kik még ma is szeretik hinni, hogy Dácia teljesen romanizáltatván, völgyeiben keletkezett a most oly sok millio ember ajkáról hangzó román nyelv. És e hypothesis, jobban ködfátyolképbizonyításáért, valósággá tételéért mennyi kiváló nagy tehetség küzdött, fáradozott, midőn az ellenkezőnek teljes realitása oly világos, oly kétségtelen, hogy alig szorul igazolásra.

Dáciát a császári fegyverek legutóljára csatolnak az imperium óriási területéhez, midőn a rómaiság már hanyatlóban, erkölcsileg szellemileg, de anyagilag is midőn erőt meggyöngyülve, a családok régi termékenysége megszűnt, a nép faji értéke alább szállt s a tiszta rómaiság elenyészett. A régi római koponyák nagy intelligencia, nagy testi és lelki fejlettségről tanuskodnak, míg a baum és lávasírba temetett Pompei-ből előkerülők, de legalább a hanyatlást illusztrálják. Hasonló észleleteket tettünk a régi és újabb szobrokon is. Az egykor oly hatalmas, szinte ellenállhatatlan római faj, fölszívódott tehát egészen: átalakították, kivetkezették eredetiségéből az Itáliába betódult idegen elemek, meggyöngyítve, megfosztva amagamizáló képességét. S ezt elősegíték még a Traján idejéig szakadatlanul tartó deductiók is. — De a második század kezdetén, már szó sem lehet arról hogy Italia gyarmatosítson, s még kevésbbé arról hogy denationalisálván latinná, rómaivá tegyen valamely idegen népet, még kevésbbé annyiféle elemből conglomeratumot, milyen Dácia lakossága volt. De ezt nem is kísérlik meg. Itáliákat nem telepítenek át hegyeink közé és völgyeinkbe. — Azt a néhány beneventumit, corsulait s római az önkéntesen vállalt katonai szolgálat, vagy kereskedelmi ügyek csábíták ide, és nem az egykor

oly intertio colonialó politika. Hiszen épen a hódító Traján volt az, ki megtiltá, hogy az anyaországtól gyarmatok küldessenek a provinciába. Latin vagy latinostott elemeket csak Hispania és Dalmátia adhatott tehát, de a hispanok s dalmátok sincsenek oly tömegesen, hatást gyakorolhattak volna. A birodalom csak intézményei által romanizált már. Ez pedig külső, a lényegét nem érintő processus, mely nem alkot többé új népfajt. Ezért maradt meg jóformán teljes erejébe az eredeti, mondjuk benszült lakosság — a dák. —

(Folyt. köv.)

Zárlat.

Az Állategészségügyet szabályozó 1888. évi VII. t. czben írt, intézkedés szerint a szarvasmarhák között kiütött száj és körömfájás esetén az illető község zár alá veendő a járvány tartama alatt. Ezen idő alatt a zár alá vett községből marhát kihajtani vagy más községbeli marhát bebocsátani nem szabad. Vegyük most már azon gyakori esetet, hogy a járvány egy községben lassankint gyógyulva, újabb és újabb betegülésekkel az előirt számot adja, mely miatt a zár fel nem oldható és így hónapokig tart. Nagyon természetes, hogy ezen idő alatt különösen városokban a kereskedés és földmívelés legnagyobb hátrányára van és az egyesek mint az összesség nagy károknak van kitéve. A fogyasztó közönség zárlat czimén keletkezett hátrányok miatt drágábban fizet, az eladó, beszorzó költséges utazása által drágában vásárol. A kínáló más piacra szokik. Az üzleti bevásárlások pangnak. A városi váмок még alig fedezik a kiadásokat. Az állatszállítók pedig szállításaikat bekel szüntessék. Pedig ezen betegség az állatok között meg volt jóval előbb, mint az állategészségügyi törvény. A marhatulajdonos régen kétkő oldalattal gyógykezelt marhát s ezen idő alatt istállóban tartotta, mert úgy sem tudta használni a csekély 5 napi betegség alatt, mely a lefoiyásra elégséges.

Ezen óriási hátrányok elhárítására sokféle képen igyekeznek. Sokan ajánlják az egész községi állatok beoltását, mialtal a betegség elhuzódásának eleje vétetik úgy hogy két hét alatt a zár feloldható. De nehéz az egészséges állatok tulajdonosainak kapacitálása s különben is még nem rendeltetett egyszerűen el.

Ily esetek gyakoriak szokszor a legjobb forgalm időben; de gyakoriak az egye számos községeiben is, melynek enyhítésére nagyon czélszerűnek találók az egész megye zárlatát, hogy az által az egy megyéhez tartozó közönség közlekedése, kereskedelme és az összesség érdekei enyhíthessenek. Igaz ugyan, hogy ezáltal még érzékenyebben érintotnek az állatszállítók mivel így már az egész megye területéről nem szállíthatnak; hanem az egye az összesség érdekeivel szemben jobb eszközök hiányában háttérbe szoritandó.

Vagy legyünk őszinték s mondjuk ki nyíltan, hogy a vasár- és ünnepnapi munkaszüneti törvény kevésbbé terhelő kereskedelmi intézkedései ellen sokkal inkább kérelmeznek, annak egyes részeinek megváltoztatására, mint az állategészségügyi törvény ezen felsorolt s igazán terhelő része ellen.

Hiszen már magok a törvényhatóságok is kérhetnék együttesen ezen módosításokat, mely egyesnek úgy mint az összességnek és a községeknek érzékeny károkat okoz.

Egészen másképen áll a dolog olyan járványoknál mint pl. lépfene, orbáncz, takonykór stb. hol az állatok elpusztulnak vagy elpusztítandók, itt szükséges és kell a szoros zárlatot elrendelni, habár csekély kár van is a nagy veszélyvel s nagyobb károsodással szemben

Höhn K.

IRODALOM.

* **Mihályi Imre** szerző kiadásában Esztergomban megjelent „Egy notárius az irodán kívül” czimű karczolat. Humoreszk és elbeszéléseket, az olvasó közönségnek, nem különben olvasó köröknek ajánlhatjuk. A munka megrendelhető Bajothán u. p. Nyerges-Ujfalu — szerzőnél. Ara 2 frt.

* **Négy külön beküldhető érdekes regényhez** jutnak évenként azok, kik a „Képes Családi Lapok” czimű szépirodalmi heti lapra előfizetnek. E rendkívüli kedvezmény mellett a lap ára egy évre csak 6 frt, s így bizvást állithatjuk, hogy a Képes Családi Lapok nemcsak a legjutányosabb, hanem tekintve, hogy munkatársainak diszes sorában Jókai Mór, Beniczky Bajza Lenke, Lauka Gusztáv stb. állandóan előfordulnak s tekintve, hogy Tolnai Lajos mint szerkesztő s Várad Antal mint főmunkatárs e lapnak magasabb irodalmi színvonalát föltétlenül garantirozzák, egyszersmiud a legjobb és legtartalmasabb is. Mi-

nélfogva a magyar közönség tömeges pártolását a legnagyobb mértékben megérdemli. Legutóbbi száma Beniczky Bajza Lenke „A titok” című regénye folytatását tartalmazza. Vannak benne továbbá igen érdekes apróbb elbeszélések, ismeretterjesztő cikkek, kedély-nemesítő és mulattató olvasmányok, melyek mindösszevéve oly nagy becsűvé teszik a lapot, hogy annak egy család asztaláról sem lenne szabad hiányoznia. Előfizetési ára: Egész évre 6 frt.; félévre 3 frt.; negyedévre 1 frt. 50 kr. Kiadóhivatal: Budapest, Nagy-Korona utca 20 szám.

* **Rendkívüli árkedezmény.** Buzdittatva azon törekvéstől, hogy a magyar széppróza termékeit a közönség számára minél hozzáférhetőbbé tegyük, elhatároztuk, hogy V. Gaál Karolina jeles írónknak „A mai férfiak” című felettébb érdekesítő és tanuságos regényt három külön vastag kötetben a „Képes Családi Lapok” előfizetői számára 3 frt. bolti ár helyett csak 1 frt., illetőleg postai ajánlasi és csomagolási díjjal együtt 1 frt. 25 kr-ért adjuk. Reméljük, hogy t. előfizetőink sietve megragadják a kedvező alkalmat, hogy házi könyvtárukat egy becses művel gyarapítsák s magukat a bekövetkezett hosszú téli estékre élvezetes és mégis jutányos olvasmánnyal ellássák. Kérjük megrendeléseiket mielőbb megtenni

NAPI HIREK.

Gyulafehérvárt 1891 November 18.

— **Felolvasás.** Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat, mint értesültünk, nyilvános felolvasásokat fog tartani, melyre a közönség meghívók által fog meghívni.

— **Választmányi gyűlés.** A magyar országos vöröskereszt egyesület gyulafehérvári főköreinek választmánya folyó hó 15-én a városház termében gyűlést tartott, melyben Bartha Győző egyetemi titkár azon jelentése, hogy a múlt évi országos közgyűlésből kifolyólag az évkönyv beküldetett, ugy azon jelentése, hogy fenni közgyűlés által az alapszabályok módosítottak s felsőbb helyen jáváhagyattak, tudomásul vétettek. A módosítás főbb részletét az képezi, hogy a rendkívüli évi tagsági díj 1 frtről 50 kr-ra, a tagok száma 300-ról 200-ra szállították le. A választmány múlt évi határozatához képest felkérte a nőválasztmány tagjait, Novák Ferenczné, Özv. Joksmán Nándorné, Jonas Adolfné, Avéd Jákóné, Fogarasi Jánosné, Nathan Bernatné, Guardazony Jozsefné, Csérni Béláné, Mendel Lipotné, Deutsch Lázárné, Csécs Andrásné és Czirlea Jánosné urhölgyeket, kik a szegény sorsuak felségélyezése végett a gyűjtések megkezdését s a kivitelek segélyezésére Roska József és Höhn Károly kérték fel. Mendel Lipotné a jótékony-ságot megkezdve egy öt tűzfát ajánlott fel, melyért köszönetet mondva, a választmány szétszözlött.

— **Kérelmem a várparancsnoksághoz.** Többek felszólalása alapján, tekintve, hogy a katonai kúrtósók gyakorlata a várdomb azon oldalán, mely a városra néz, a városi lakosokra alkalmatlan, nemcsak, de az egész napon tartó kúrtógyakorlat némely városi polgárt idegessé tesz, azon kérelmet terjesztük elő, hogy a kúrtósók gyakorló helyét a várdomb másik oldala jelöltessék ki, ez távolabb lévén, sem a városi sem a városi lakókra a kúrt szó nem alkalmatlan. Reméljük, hogy e tekintetben a várparancsnokság intézkedni fog. — A jelen helyzet olybá tűnik fel, mintha folyton hadi lábon lennénk.

— **Hetivásárok.** A folyó hó 14 és 17-én megtartott hetivásárok nagy kereslet és kínálattal igen jók voltak. Különösen majorságban volt nagy a kínálat.

— **Adóért.** A kisenyedi járáshoz tartozó Vin gárd, O-Girbó és Gergelyfája községekből összegyűjtött zálogtárgyak, mint értesültünk, folyó november hó 17-21. 27. 28 és december-hó 1. 5. 12. 15. 19. 22 és 29-én a gyulafehérvári piacon nyilvánosan elárvereztetnek.

— **Az ovodaköteles** gyermekek összeírása megejtetvén, a városunkban mintegy 450 ilyen gyermek van, kik közül 75 jár ovodába, a más fenmaradó résznek fele nem részestül kellő gondozásban.

— **Mérgezés.** A napokban egy szerencsétlen prostituált, Odor Éva vetett véget keserves életének kékkő oldattal, de nem azért, hogy teher volt neki az élet, hanem azért, mert be akarta bizonyítani baka kedvesének forró szerelmét. Ez alkalommal reá akarunk mutatni azon anomáliára, mely szerint a kékkő mint mérge keresztet szerek között, csakis rendelvényre adható el, s mégis hetivásárok alkalmával a fejtő árusok s a kereskedők kiló számára árulják. Hogy illik ez össze?

— **Idő.** A 10 fokos hideget, majdnem nyári eső váltotta fel. Az ólomszürke follegek sűrű víztartal-mukkal bőven elárusztják a földet, mely a hosszasan nyári melegség után egészen ki van száradva, s minden-

nek dacára épen olyan sár van, mint más őszi esőzések alkalmával.

— **Helise maroni.** A járókelők közbe-közbe „heisse maroni” közbeszólással figyelmeztetnek a kézmelegítő portékára, melynek sokszor megadja az ember az árát, különösen ha muffból kapja egyenként.

— **Egy kérés és resolúció a múlt századból.** „Tekintetes Fő Biro Ur, Tekintetes Nemes Magistratus, Nékem érdemem felett Kegyes Jo Patronusim! Jo emlékezetiben Lehet a Ttkts Ns Magistratusnak hogy nem régiben el fogattatván valami verekedésért Pálbuné az Feleségemet, Törvényesen is prosequalta, és azon eselekedetiért Judicialiter á Feleségem meg büntettetvén, tiz korbács ütéseket kapván, akkor szabadon bocsátott. Még is mostan is, éppen tegnapi Napon, ujra el fogatta Feleségemet, pretendalván, hogy a midón együtt verekedtek, akkor a Feleségem Pálbunénak nyakán lévő gyöngyeit leszaggatta, és sok el veszett volna belöllek, s tehát fizetné meg. Melly helytelen kívánságát én be nem tellyesíthetem azért, hogy midón ez előtt Feleségemet kereste törvényesen, akkor corporalis penával megbüntettetett, de hogy kárt fizessen az nem itéltetett, akkor leszz vala pedig helye arra való itéletételnek, ha már egyszer meglakolt érje meg vélle, nem tartozik többször fizetni, elég egy Juhrol egy bört húzni. Mindazonáltal ha ugyan csak (mellyet nem gondolok) adstringaltatik Feleségem, az el veszett gyöngyöknek is megfizetésére, en accedaiok arra is, csak hogy hiteles Bizovyságokkal comproballya azt, hogy mennyi veszett el, mit ért, és á Feleségem által károsodtakéel azok. Alázatosan Instálok a Ttkts Ns Magistratusnak, méltosassék ezen Exposition szerint Feleségemet a pretensio alól feloldozni és a' fogságból elbocsátatni, melly kegyes Gratiájáért az Istenis meg áldgya. El várom Jó Válaszát maradván. A Ttkts Fő Biro Uruak, és a Ttkts Ns Magrusnak alázatos szegény szolgája, Gráursa Rákoeci a' Capre férje. — Resolutio Az elébbeni Resolutio szerént, anyitt legitimalvan mennyit ért, és mennyi volt az Gyöngy, fizesse meg. — Sessione Magistrati A-Carolinae die 3. Oebr. 1779. Extradi per Aaronem Kováts.”

— **A jövő év kritikus napjai.** Falb Rudolf tanár az 1892. év kritikus napjairól azt mondja, hogy azok nagyon veszélyesek lesznek, a csapadékok pedig növekedni fognak. Száraz nyárra nagyon kevés a kilátás, sőt inkább sok esőre lehetünk elkészülve. A jövő év legherebébb kritikus napjai márczius huszonnyolca dika meg április huszonhatodika, mert ezeken a napokon több tényező a legerősebben fog közreműködni. 1892-ben a hold közelebb lesz a földhöz, innen van, hogy a kritikus napok ebben az évben kevesebbek lesznek. A nagyobb csapadékok leginkább a szőlőnek fognak ártani, ugy hogy jövő évben megint nincs kilátás bő szüretre. 1892 november tizenhatodikára elsőrendű kritikus napot várhatunk, mely a légkör rendellenességeiben fog nyilvánulni és alkalmasint földrengésekkel jár. A mi a vízőzönt meg a jégkorszakot illeti, Falb, mint említettük, abban a véleményben van, hogy ezek tizezernégyszáz évenként térnek vissza, a mikor a vízőzönre befolyó valamennyi tényező közreműködik. Mint hogy az utolsó vízőzön Krisztus előtt négyezer esztendővel volt; a legközelebbi haterzernégyszázban Krisztus után fog beállni. Ezt nem úgy kell érteni, hogy a veszély rögtönösen következik be. A jövő vízőzön már ezer évvel előbb a legkülönbözőbb jelenségekben fogja beállását jelezni. A kultura teljes elenyésztéről a veszély bekövetkezésékor szó sem lehet.

— **Amerikai vér.** Amerikában, a hol az is megtörténik, hogy az anyja még ölbe való gyermekét egyedül utaztatja olykép, hogy egy ezimtábláskát köt a nyakába s az utasok gondjába ajánlja: épen nem rendkívüli dolog, hogy kis gyermekek egymagukban keljenek utra ismeretlen világtájuk felé. Pár hó előtt egy 13 éves ficska Kanadából eredt utnak, hogy Glasgow-ban elhalálozott nagyatya végrendeletéről tudomást szerezzen. Glasgowban a Waverley szállóban száll meg és napokig kereste a városban nagybátyját. Prémekapájával és vállára vetett vadászgyevertel, melyet kanadai szokás szerint mindig magával hordott, nem kis feltűnést keltett. Mult hétfőn már elfogyott a pénze. Szállásadónője jelentést tett a rendőrségnek, mely aztán nagy utanjárással kitudta, hogy a ficska nagybátyja Edinburgban megbalt. Az ott lakó rokonok a dologról értesülve, magukhoz hívták a bator kis utazót.

— **Az ausztráliai aranykeresés története.** Hargravesnek, az ismert nevű ausztráliai aranykeresőnek nemrégiben bekövetkezett halála az ausztráliai aranytelepek felfedezésének a történetét újra emlékezetbe idézi. Az első felfedezéseket szökevény fegyverezettek Uj-Déli-Walesben, mintegy hetvenöt év előtt. A dologt a sydney-i hatóság megtudta, de elitoltta, mert általános felkeléstől félt és mert az akkori időben nagy számú deportáltak szökéséről tartott. Ez kevéssel azután

történt, Hargraves először ment oda, azzal a szándékkal, hogy jó legelőket keressen. Nemsokára föltűnt neki hogy a föld sokban hasonlít Kalifornia aranytermő földjeihez. Ez arra bírta, hogy a talajt és a kőzetet megvizsgálhassa. Ezeknek próbáival azután San-Franciskóba utazott, ott szintén kísérleteket tett, melyek jó eredményre vezettek. Végre visszatért Uj-Déli-Walesbe és ott gazdag aranytelepekre akadt. Mihelyt biztos volt abban, hogy feltevései helyesek, rögtön Sydneybe ment és ott a nevezetes ujságról jelentést tett. Huszezer font sterling tiszteletdíj és kétszázötven font sterling évi járadék jutalmazta fáradságát.

— **A prairie-bivalyok pusztulása.** A prairie-bivalyok száma már nagyon lecsökkent Amerikában. Ott a hol egykor hatalmas bivalyok seregének anyáztak Amerika füvel borított síkságain, ma már csak elvétve bukkannak elő egy-egy ilyen vad, annyira kipusztultak az örökös vadászatok miatt. Mint most Angliából írják, egy angol milliomas bankár, Leland, liverpooli állatkereső számára megvette „Buffalo Jones” utolsó tiz öreg prairie-bivalyát, melyeket a híres bivalyvadász fogva tartott volt. Igaz ugyan, hogy e bivalyoknak az ára nagyon nagy volt, de ez természetes, mert Buffalo Jones szerint egész Amerika területén alig van már száz darab bivaly, s azok is elvonultak a lakatlan ember nemjárta vidékekre, hol biztonságban érik magukat. A bivalyokat Chicagón keresztül Newyorkba szállították, a honnan hajón Liverpoolba viszik.

C S A R N O K.

Fokozat.

Sokszor, de különösen hetenként egyszer, midőn Czenczi néni mondásai között olvasom a czirnos cziczát, borzalommal eltelve jtt eszembe egy barátom mondása: „hogy a mely agglégény már macskára is szert tett, az agglégénységének harmadik fokozatában van.” S ez olyan veszedelmes állapot, mely a nőstüendő férfiú erényeket 10 perczenttel alább szállítja a hölgyvilág előtt.

Ezek férfiúak az igazi agglégények kirköla nagy viág sokat regé, kirköla a vigjáték írök is ritkán szoktak megfeledekezni.

Ezek azok, kik az ugynevezett fenegerekek szerepeit legjobban tudják betölteni s hideg közönyösöggel akarnak imponálni az úde fiataliság, általuk éretlen gyerköcsögeknek nevezett, fáradsatlan lelkesültség ellen, mely az éle hamisítatlan igaz gyöngyét képviseli.

Ezek azok, kik kanárit, kutyát és macskát tartanak garson lakásaikban, hogy az agglégénység fokozatának teljes disharmoniáját élvezhessék reggeli felkelés, vagy estvöli lefekvés előtt, a gyöngéd isteni angyalkák édes hangjainak varázsait nélkülözö elhagyatottság enyhítésére.

Ezek azok, kik minden fokozat beszerzésénél egész öntudatlanul valamely gyöngéddebb érzelmot árulnak el vágyuk tehetetlen kivitelében.

Igen, a kis kanári beszerzése, mint az agglégénység első fokozata, a társulási érzelm első vágyának lépcsője. Az egybangu otthon felelevenítésének czélja. A keserü ébredésnek vigasztalója!

János barátom kanárit vásárolt, mivel egy éjjel álmlában felesége eseevését hallá, mely ébredése után ez álom valótlanságának keserüségét csakis ennyi lelki erővel tudta kárpótolni.

Ebben a korban a fogékonyiság kizárólag a szép és kedves kis eseevegök iránt mutatkozik mulékony állandósággal. Ekkor még csapodár az első lépcsőn levö agglégény. Később, midőn már a 30 év környekzi és keserü tapasztalatai komoly szózatként viszhangzanak fulében, ugy érzi, hogy a kis kanári solója már igen gyerekes s unalmas. Enyelgése nem találak viszhangra s ebbeli bosszujának nem adhat kifejezést; mert a kis madár nem veszi észre tekintetét s nem viseltetik hozzá elég ragaszkodással.

Kutyát szerez, mely lépteit figyelemmel kíséri s szilaj tekintetétöl földre lapul. Mely hűséggel és ragaszkodással viseltetik gazdája iránt, kiben ennek láttára felébred a második vágy és erőtlenségében kutyáját megsimogatva felsohajt: „hűség és ragaszkodás.”

Megmaradva az agglégénység második fokán, komoly férfiúhoz illö dresszurt folytat. Szemeit komoly tekintetekre szoktatja s örvend a kutyá respectuson.

Reggel a kutyá csahol, a kanári énekel s ez igy folyik a 40-es évig, midőn a kutyá hűségét már nem tejezi ki eléggé s a madár éneke már idegessé teszi.

Ekkor macskát is szerez, melyen az orrhangu beszedet gyakorolja, ölébe veszi, simogatja és jól esik, ha a kutyá macska felletti irigységet átja. Estve alig várja, hogy haza menjen állatseregletének gondozására.

De oh meglepetés! a kutyá és macska összekap, leltük a madár házát és az agglé ényiség harmadik fokát elérte emberünk dühvel korbácsolja öket, melynek lezajlása után keserves könnyeket hullat eltöltött rideg bosszuteljes élete felett.

„Hogy a czirnos czicza rugja meg.”

Czenczi bácsi.

